

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพเคมมิ่ง ผู้วิจัย นำเสนอ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. เพื่อพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สามารถสรุปผลการพัฒนาได้ดังนี้

สภาพปัญหาด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการระบบสารสนเทศและการประมวล การสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ทำให้ได้ทราบปัญหาในการดำเนินงานการใช้โปรแกรม ระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาของ โรงเรียนบ้านขามวิทยาคมที่ไม่สามารถดำเนินการ ได้ตามกระบวนการ เนื่องจาก ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรมระบบ บริหารสารสนเทศสถานศึกษาในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ทำให้การบริหารงาน โรงเรียน ลำช้า ครูที่รับผิดชอบงานระบบสารสนเทศมีเพียงคนเดียวที่ใช้งาน โปรแกรมระบบบริหาร สารสนเทศสถานศึกษาได้ เมื่อผู้รับผิดชอบไม่อยู่ไม่มีครูที่ความรู้ปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้ ส่งผลให้การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงาน โรงเรียนล่าช้า ดังนั้นผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัยจึงมีความต้องการที่จะดำเนินการพัฒนาครูเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมระบบบริหาร สารสนเทศสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการใช้งาน โปรแกรม ระบบระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษามากขึ้นและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ใน การพัฒนาครู 4 กลยุทธ์ คือ ประชุมระดมความคิด เรื่องเล่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ และ การนิเทศ

ผลพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมี ส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมระดมความคิดชี้แจง วางแผน มอบหมายงานและ ประสานวิทยากรซึ่งทุกคนได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ขั้นตอน นำเสนอเรื่องเล่าโดยวิทยากรได้เล่าเรื่อง โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการใช้โปรแกรม ระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาเพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมวิจัยได้ตระหนักในการพัฒนาครู ครั้งนี้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยทุกคนเห็นความสำคัญและได้ใช้ข้อมูล โปรแกรมระบบ บริหารสารสนเทศสถานศึกษาในการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบ ขั้นตอนการดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้วิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญเรื่องการใช้โปรแกรมระบบบริหาร สารสนเทศสถานศึกษามาลำยทอดให้ความรู้การใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศ สถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรมระบบ บริหารสารสนเทศสถานศึกษาเพิ่มขึ้น บรรยากาศของกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นไป อย่างกันเอง ซึ่งภายหลังจากการรับการนิเทศให้คำแนะนำจากวิทยากรทำให้ผู้วิจัยและ

ผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศ
สถานศึกษามากขึ้นในระดับดีทุกคน

สรุปผลการพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบ
มีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 2 โดยการใช้กลยุทธ์พัฒนา คือ ประชุมระดมความคิด เรื่องเล่า การประชุมเชิง
ปฏิบัติการ การนิเทศ พัฒนากลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ความสามารถในการใช้โปรแกรม
ระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาตามกรอบเนื้อหาได้สูงขึ้นในระดับดีทุกคน ส่งผลให้
การดำเนินงานระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

อภิปรายผล

การพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วน
ร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมี
ส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จากการที่
ได้ศึกษาเอกสารรายงานประเมินตนเองปี 2553 ของ โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม ข้อเสนอแนะ
ของคณะกรรมการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน) ประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสองโรงเรียนบ้านขามวิทยาคม พบว่าปัญหา
ด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาโรงเรียนบ้านขามวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นั้นปัญหาคือ ครูโรงเรียนบ้าน
ขามวิทยาคมมีความรู้ความเข้าใจด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา
อยู่ในระดับน้อย ทำให้โรงเรียนประสบปัญหาในการบริหารจัดการสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็น
เพราะครูส่วนใหญ่รับราชการมานานไม่มีโอกาสได้รับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศ และไม่ใช่งานรับผิดชอบของตนเองต้องปฏิบัติเมื่อผู้รับผิดชอบไม่อยู่ไม่มีครูที่มี
ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานด้าน โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา ส่งผลให้
การนำสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เช่น งานวิชาการ งานบริหารทั่วไป
งานงบประมาณ เป็นไปอย่างล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ และครูมีต้องการจะพัฒนาตนเอง มี

มติที่ประชุมครูเลือกโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา ของสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาครู เพื่อให้ไม่ซ้ำซ้อนและง่ายต่อ
 การรายงานข้อมูลต้นสังกัด และผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันเสนอแนวทางในการพัฒนา
 ครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา วิธีการ
 พัฒนาซึ่งข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูต้องการจะพัฒนาตนเอง โดยมีมติที่ประชุม
 ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 4 กลยุทธ์ คือ
 ประชุมระดมความคิด เรื่องเล่า ประชุมเชิงปฏิบัติการ และกรณีพิเศษ เป็นวิธีการในการ
 แก้ไขปัญหา ซึ่งมีความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
 นีรันนัท โสภาคะยัง (2549 : 82) ศึกษาเรื่องการศึกษาระดับความต้องการวิธีการพัฒนา
 บุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า
 ระดับความต้องการวิธีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูด้านการพัฒนา โดยการฝึกอบรม
 ประชุมและสัมมนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ ทาอามาตย์
 (2546 : 113-119) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการ
 บริหารงานบุคลากร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Micro Access 97 โรงเรียนห้วยเตย
 กิ่งอำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น ใช้กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA พบว่า ครูมีความ
 ต้องการที่จะฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการใช้โปรแกรม Microsoft Access 97 ที่พัฒนาขึ้น
 เอง ผลการพัฒนาหลังจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ
 การใช้งาน โปรแกรม Microsoft Access 97 เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.36 และสอดคล้องกับงานวิจัย
 ของเสาร์ รัตนเพชร (2553 : 174) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการ
 ปฏิบัติงานทะเบียนวัดผล โรงเรียนชื่นชมวิทยาคาร อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
 ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมระดมความคิด การประชุมเชิง
 ปฏิบัติการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ที่พบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาาระบบสารสนเทศเพื่อการ
 ปฏิบัติงานทะเบียนวัดผลก่อนดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศ มีการดำเนินงานจัดทะเบียน
 นักเรียนล่าช้า ข้อมูลนักเรียนบางส่วน ไม่สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่งานทะเบียนวัดผล
 มีจำนวนน้อย และครูมีความเห็นสอดคล้องกันที่จะนำรูปแบบโปรแกรมงานทะเบียนวัดผล
 ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ในการ
 เก็บข้อมูล

2. พัฒนาคู่มือด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคมแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผลการวิจัย จากการพัฒนาคู่มือด้านการใช้งานโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามกลยุทธ์ประชุมระดมความคิด เรื่องเล่า ประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ ทำให้ครู โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม มีความรู้ความสามารถ ขั้นตอนและวิธีการใช้งานโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) การใช้งานระบบงานการจัดการระบบ 2) การใช้งานระบบงานโรงเรียน 3) การใช้งานระบบงานกิจการนักเรียน 4) การใช้งานระบบงานวิชาการ และ 5) การส่งข้อมูลให้เขตพื้นที่ แต่มีบางขั้นตอนที่เป็นผู้ร่วมวิจัยมีความสงสัยไม่เข้าใจ ก็ได้รับการนิเทศจากวิทยากรให้คำแนะนำเพิ่มเติมแล้วทำให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถนำไปปฏิบัติการใช้งานโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาได้ระดับดี มีความมั่นใจที่จะใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และสามารถนำข้อมูลสารสนเทศส่งต่อหน่วยงานต้นสังกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษม ศรีสุวรรณ (2546 : 119-124) การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับงานข้อมูลและสารสนเทศโรงเรียนคงบังอำเภอยุวิทย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า บุคลากรสามารถใช้โปรแกรม ONPEC ในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล สืบค้น ได้รวดเร็ว และสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศในโรงเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้นหลังจากได้ประชุมเชิงปฏิบัติการและฝึกปฏิบัติจริงอันส่งผลให้การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศในด้านต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิระกุล สิทธิ (2546 : 105-109) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเพื่อจัดระบบสารสนเทศโรงเรียนบ้านโพนทา อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามแนวคิดของเคมมิ่ง เป็น 3 วงรอบ ที่พบว่ากลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น บุคลากรส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศปานกลาง การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงานทำให้ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ ในเรื่องการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลระบบสารสนเทศของโรงเรียน ทำให้สามารถนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนต่าง ๆ

ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิวัลย์ วงษ์สะพาน (2550 : 132-137) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร โรงเรียนเวฬุวันวิทยา อำเภอธวัชบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ที่พบว่า เมื่อพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยกิจกรรมการประชุมระดมสมอง การพัฒนา โปรแกรมสารสนเทศ และการอบรมฝึกปฏิบัติการ ทำให้โรงเรียนมีระบบสารสนเทศตามที่ใช้ต้องการ การจัดเก็บข้อมูล การค้นหาข้อมูล การรายงานข้อมูล และสามารถดำเนินการจัดพิมพ์ได้ และในวงรอบที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการใช้โปรแกรม ทำให้ผู้ใช้สามารถจัดเก็บข้อมูล ได้ดีมากยิ่งขึ้น บุคลากรมีความรู้ความสามารถใช้โปรแกรมได้ในระดับที่น่าพอใจ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศ สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านขามวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จะบรรลุผลตามความมุ่งหมายหรือไม่นั้นต้องคำนึงถึงปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียน เป็นบุคคลที่ต้องให้ความสำคัญในระบบสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ ซึ่งโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุด คือ สามารถสรุปข้อมูลต่างๆ ทำเป็นรายงานเพื่อเสนอหน่วยงานระดับสูงได้อย่างง่าย ถูกต้อง และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนด้วย
2. ผู้วิจัย ต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาครูด้านการใช้ โปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษาคิดตามความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลง ตลอดจนประสานงาน อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ครูในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินงานตลอดเวลาการวิจัย
3. วิทยากร ควรเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศ สถานศึกษา และมีทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อีกทั้งต้องมีมนุษยสัมพันธ์ สร้างบรรยากาศให้ เป็นกันเองสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี จึงจะทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ผู้ร่วมวิจัย ต้องให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุก ขั้นตอนมีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองและฝึกปฏิบัติในการใช้โปรแกรมระบบบริหาร สารสนเทศสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการพัฒนาครูแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กลยุทธ์ ทั้ง 4 กลยุทธ์ นั้น ควรมีการเตรียมเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการและเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มีความพร้อมในการใช้งานเพื่อเกิดประสิทธิภาพในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.2 การพัฒนาครูแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมควรได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูได้มีส่วนร่วมกันอย่างเต็มที่ จึงจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กร

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อมูลสารสนเทศจากโปรแกรมระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา ไปประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนการบริหารจัดการ โรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยพัฒนาครู โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูในด้านอื่น ๆ

2.2 ควรวิจัยตัวแปรที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูเพิ่มเติม เช่น ความพึงพอใจของครู และความคงทนของความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาครู